

Disputatio juridica inauguralis de jure venandi

<https://hdl.handle.net/1874/342348>

DISPUTATIO JURIDICA
I N A U G U R A L I S,
D E

36.

JURE VENANDI,

Q U A M,
DIVINO FAVENTE NUMINE
Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. M. JOANNIS LUYTS,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

U T E T

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimeque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU LICENTIÆ,

Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privi-
legiis ritè, & legitimè consequendis,

Eruditorum examini subicit,

JOANNES CASPARUS PROFF, MONTENSIS.

A. D. 5. Novemb. hora locoque solitiis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, cl̄o l̄oc̄o LXXXVIII.

38
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO

D. JOANNI WILHELMO,

COMITI PALATINO, PRINCIPI ELECTO-
RALI AD RHENUM, BAVARIÆ, JULIÆ,
CLIVIÆ, AC MONTIUM DUCI, COMITI
VELDENTIÆ, SPANHEIMII, MARCHIÆ,
RAVENSPURGI, ET MOERSÆ, DOMINO
IN RAVENSTEYN, &c. DOMINO SUO
LONGE CLEMENTISSIMO.

Ereor equidem Serenissime ac Potentissime Prin-
ceps Electoralis & Domine, Domine clementif-
sime, ne pudorem in me desiderent aliqui, cum
hanc Synopticam Juris Venandi tractationem à
me divulgatam, Vestræque Serenitati oblatam
intellexerint, quam reprehensionem omnino ef-
fugere, si summo Jure mecum agatur, mihi perdifficile est,
nam si irrisus est Hermodorus a Siculis, quod Platonis libros
eis dedicare solitus erat, qui tamen aurei, & divini appellati
sunt,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, cl. lcc. lxxxviii.

funt , ineptus sane ac ridiculus videri possum qui non Siculis, aut imperitæ alicui multitudini , sed S. V. uti Principi, præter tot egregia, atque heroica ornamenta, etiam omni doctrina erudito atque exculpto non Platonicos libros, id est aureos atque divinos, sed quales a juvene Viro, ut exigui admodum ingenii, ita cupiditate veritatis indagandæ incensi prociscuntur nunc offerre audeam. Verum spero me si minus liberationem culpæ, at errati certe veniam, apud æquos Judices impetraturum esse, nam etsi non invitus fateor hæc meas lucubratiunculas, adhuc rudes & ineptas hominum eruditorum lectione, Vestræque Serenif. auctoritate non satis dignas esse, res ramen est ejusmodi ut sine meo dedecore accusationem criminis de innata subjectione & humilitate propter ingratitude[m] erga V. S. vix ac ne vix quidem evitare possem, nisi omnibus modis me S. V. subjectissimum & ad servitia Paratissimum sifterem, cum enim V. S. antehac parentem meum ad Servitia sua dignum recipere clementissime dignata sit, sane non tantum vitio mihi verteretur, sed & criminis reus essem, nisi pro ejusmodi beneficio V. S. subjectissima servitia exhiberem, cum itaque Divini Numinis auspicio, Vestræque Seren. subsidio, parentum meorum educatione, præceptorum informatione, propriisve tandem vigiliis, eo pervenerim, ut de jure venandi pro ingenii modulo præsentem tractationem, ab amplissima juridica facultate approbatam, pro obtinenda in utroque jure laurea, exhibuerim, eandem sane nemini, nisi S. V. licet ejus auctoritate digna non sit, tanquam Domino meo clementissimo, offerre debui, vel potui. Bona spe fretus, ut quod audacter agere videar id non temere agam.

Offero itaque V. S. hanc qualem qualem inscriptionem summa cum reverentia, quam quilibet subditus etiam si fidelitatis juramento solutus, domino suo debet. Offero V. S. hæc studiorum meorum testimonia, tanquam Principi erga eos, qui studia & bonas artes colunt, Clementissimo; sum-

ma eum animi submissione, rogitans V. S. suae clementiae fa-
vorem, erga studia, uti aliorum ita & mea clementissime ex-
tendere velit, Deus Ter. Opt. Max. qui de caelo victoriam
largitur, qua Domus Neoburgicae benedictionem Clementer
ostendit, eandem solidam & incorruptam praestet, Vestram-
que Serenitatem Patriae & subditorum Saluti, nec non totius
Romani imperii singulari emolumento, cum Serenissima Fa-
milia diutissime in columem fervet. Hoc reor, & Veri si quid
mens augurat opto D. Die Novemb. Anno Dom. 88.

Vestra Serenitatis

Subjectissimus

JOANNES CASPARUS PROFF.

DIS-

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
JURE VENANDI.

Quoniam de jure venandi plurimæ, & fere quotidianæ inter principes præsertim viros, Comites, Barones, & Nobiles exoriuntur lites, atque controversiæ, operæ pretium me facturum existimo, si materiam istam utpote longe Jucundissimam, amplissimam & frequentissimam, paulo copiosius pro viribus exposuero. Et cum omnis, quæ à ratione suscipitur, de aliqua re institutio, à definitione proficisci debeat; ut intelligatur quid sit id de quo agitur, ideo & ego à Venationis definitione exordium facio, quæ non incommode hæc constitui poterit; venatio est jus seu facultas libera occupandarum animantium ferarum, in nullius dominio existentium jure divino, gentium & civili, hominibus permessa.

6 DISPUTATIO JURIDICA

I.

Quær. An soli Principi tanquam Domino in territorio jus Venandi competat? Resp. Postquam primo omnium Fridericus imperator constitutionem promulgavit, de pace publica tenenda, quæ exstat in *C. un. 2. feud. 27.* qua inter cætera in §. *nemo retia, cavet*, ut nemo post hac ad ferarum capturam retia tendat propter exigentem maximam necessitatem, jus venandi omne ad principes translatum & quidem optimo jure, cum enim principes locorum publicorum dominia non modo legum concessione, & jure quodam: (uti loquuntur:) superioritatis seu præminentia sed longe etiam consuetudine & usurpatione adquisierint *l. 9. ff. ad l. Rhod. de jactu.* dubium non esse videtur quin illis quoque in locis tanquam suis venationis usum subditis suis recte prohibere potuerint. Præterdunt autem præcipue regale jus venandi ex his potissimum rationibus 1. quod feræ bestiæ deserviant decori, usui, & ornamento Reip. adeoque ne passim, si omnes venari possent, species animalium sensim tollantur, id jus plebis temeritati committendum non fuit; sed certo ordine & legibus exercendum, quas præscribere pertinet ad principem, ex territoriali superioritate *Waizemegger de Venat. dissert. Num. 1. l. 3.* Ratio 2. est quod principes continuis angoribus pro reip. fatigentur, adeoque conveniat virium restaurandarum gratia venationem captare: ut & corporis & animi refocillationi invigilent, & præliorum simulacra adversus bestias meditentur, *Fachinæus l. 1. controv. 1. Arnisaus de jure Majest. Rat. 3.* est, quod principes immemoriali præscriptione muniti sint, quæ iis tribuit intensionem fundatam, dum scilicet ab initio prohibendo & dein actus possessorios exercendo jus acquisivere: *Zasius conf. 6. Num. 2. Meichsnerus tom. 1. decis. cameral. 32. N. 11.*

II. Quær.

I I.

Quær. An hæc ademptio jure vel injuria facta sit. Resp. Eam juri nequaquam esse contrariam, etenim cum summus princeps justa & rationabili ex causa dominium, & jus alteri quæsitum auferre possit, *l. 15. ff. de rei vind.* multo certe magis subditis suis ex justa causa Venationibus interdiciere poterit, *arg. l. 21. ff. d. R. §. cum ibi de damno vitando*, hic vero de lucro tantum captando: (quod in spe nimis incertâ & caducâ consistit ut nec in bonis nostris esse dicatur. *arg. l. 36. in fin. pr. ff. ad l. falcid.*) agatur. Justa autem causa dicitur favor publicæ utilitatis, quæ hic maxime in considerationem venit publice namque interest (ad pacem & tranquillitatem publicam tenendam) præsertim cum absque armorum & tormentorum usu expediri vix queat, non esse commune jus venandi, quoniam communis eam exercendi libertas discordiam pareret, rixisque ac mille cædibus ansam daret, & simul homines ad ferociam & prædandi licentiam inclinarentur. *Carpzo part. 2. Quæst. 14. N. 15.*

I I I.

Quær. An Electores Principes Duces &c. subditos suos à Venationibus repellere possint? non obstante opinione contraria affirmative concludendum puto. Ratio perspicua est, quia Electores, Duces, cæterique modo relati regalem dignitatem & jurisdictionem perpetuam & ad hæredes transitoriam habentes, suis in ditionibus, Ducatibus, & territoriis eodem jure, eademque potestate fruuntur, quâ Imperator in universo Romano imperio huucque illi repræsentant, & consequenter etiam contra jus commune quo ad subditos suos statuere possunt imperator siquidem ducem de ducatu investiens omnem potestatem, quam ipse Imperator in istis territoriis obtinuit transfuisse intelligitur. *Arg. text. in C. 1. §. fin. quib. modis. feud. amittat.*

IV. Quær.

IV.

Quær. Possuntne Vicarii vel Officiales Principis propria auctoritate & sine speciali mandato venationem subditis sui Domini adimere sive inhihere. Resp. Quod non : tum quia contra jus commune statuta condere, vel eidem derogera nequeunt *arg. l. 2. Cod. de off. pref. Pref. orient.* Venationem autem juris communis esse manifesto liquet, *l. 1. & 3. ff. de acquir. rer. Dom.* tum quia licet mandatum habeant generale expediendi quæ ad Provinciæ cui præsumt, gubernationem pertinent, non tamen generali mandato comprehenduntur, nec concessa intelligunt, quæ ad alterius damnum, vel læsionem vergunt.

V.

Quær. An princeps non solum ratione ordinariæ potestatis sed etiam cum primis, jure immemorialis præscriptionis subditis suis venationem prohibere possit, affirmativam teneo; etsi enim ea quæ meræ facultatis sive voluntatis sunt, sicuti censetur venatio, nullo unquam tempore præscribuntur, ut habet communis opinio & probatur per *l. 2. ff. si jur. publica*, attamen istud ita demum procedit, si nulla superioris prohibitio intervenerit; prohibitione enim interveniente, res etiam quæ consistunt in mera facultate, amittuntur: dummodo cui prohibita est, per tempus jure determinatum, inprohibitione illa acquieverit, *l. si quis diuturno 10. ff. si servit. vindicetur l. 6. ff. de servit. prad.* Eadem igitur ratione cum Principes venationis exercitium, subditis suis tam propriis quam in publicis agris sive sylvis ab initio prohibuerunt, & illi huic prohibitioni, provocando ad Cameram imperialem, vel ipsum Imperatorem (quod quidem liberum ipsis fuit) non contradixerint; sed immemorialis temporis spatio acquieverint & à venationibus abstinerint, factum est, ut per hanc prohibitionem

tionem, à Principibus interpositam & patientiam subditorum subsecutam, jus illud prohibendi Principes, adversus subditos suos, præscriperint, sicque hi invitis illis venationes usurpare amplius non possint pro ut concludit *Jacobin. de S. Georg. in tract. feud. verb. & cum venationibus N. 2.* proinde Principes qui longissimo tempore hominum memoriam excedente, per prohibitionem suam subditos à venationum usu excluderunt, atque ita jus illud prohibendi præscriperunt, optimo jure adversus subditos suos muniti sunt.

V I.

Hinc convenienter quæri potest; nunquid consuetudine vel præscriptione queat induci: ut subditi prohibeant feras bestias ex propriis agris stantibus & pendentibus adhuc fructibus abigere, & canes ad eam rem habere & negative respondendum existimo, tum quod ejusmodi consuetudo, vel præscriptio irrationabilis est, & præterea non admittenda *Rum. cons. 155. N. 17. lib. 4. Parisi. consil. 27. N. 57. lib. 1.* tum etiam quod publicæ utilitati adversatur publice namque interest, fata & frumenta ad sustentationem hominis comparata a feris non devastari, consuetudo autem publicæ utilitati adversa ac damnosa non est recipienda. *arg. l. fin. Cod. si adversus jus utilit. publ. craver. consil. 957. Num. 21.*

V.

Quær. Sed quid si rustici agros suos palis sive lignis nimis acutis munire & circumsepire cupiant, quibus feræ transcendere intendentes, facile transigi possint? & hujusmodi sepimentum, quo feris periculum creatur, in iis locis, quibus interdicta est venatio, ipso jure esse prohibitum, probabilius est, quidquid enim in fraudem juris alieni agitur legibus prohibitum censetur, toties autem in fraudem aliquid fieri intelligitur, quoties in vicem actus prohibiti, alijs surrogatur,

B

in

in quo prohibitio non cadit, dum idem modo effectus sequatur ut pluribus docet. *Cravet. consil. 862. Num. 13.*

V I.

Quoniam Venatio alia est major; quæ vocatur Germanice *De hohe Jachtbarkeit / des hohen / groben Hothen ondt Schwarzen wildtzats. Meichf. decis. 2. tom. 3. fol. 12.* alia minor, quam etiam particularem vocant, quæ comprehendit omnis generis animalia minora. Quæritur ad quem pertineat prima illa species. Resp. Ut supra dictum, per totam Provinciam ad Principem terræ spectare jure quodam superioritatis territorialis, ex antiquissima consuetudine & præscriptione patriæ nostræ obtento, in quibusdam tamen locis etiam comites, Barones, & nobiles, jus habent venandi majores feras, & illud vel jure hæreditario à majoribus ad se devoluto, vel ex speciali concessione Principis & hæc concessos subinde sit jure proprietatis, vel precario, & si precario concedatur ad nutum Principis revocabilis. Secunda species Venandi minores feras competit Nobilitati, cum distinctione tamen inter nobilis Privilegiatos, hi enim habent jus venandi minores feras, & aucupia exercendi, non tantum in propriis fundis, sed & in alienis spectantibus ad ipsum principem terræ vel alienos.

V I I.

Quær. An possessores bonorum nobilium habeant etiam privilegium venandi, affirmativam teneo, dummodo bona ista, nobilitate prædita, pro talibus in provincia sint agnita, declarata, publicata, & propter annexam nobilitatem ad dietas conscribantur; quæ bona vulgo *Rittersitze* vocantur. Sed aliquando dubitatum fuit, an hoc jus minoris venationis possessoribus bonorum nobilium communicatum ad proprios fundos vel etiam ad alia loca ad principem terræ vel privatos spectan-

ſpectantia ſe extendat, & mihi plane videtur, his perſonis, uti ſtatibus provincialibus, aut certo ſtatu Provincialibus repreſentantibus, jus minoris venationis etiam extra proprios fundos competere.

V I I I.

Quæſt. Utrum Princeps qui Caſtra, & territorii cum ſuis pertinentiis uſumf. alicui dedit, jus Venationis, quod eidem caſtro debetur, vel ad id pertinet, tranſtulſiſſe intelligatur? & in partem affirmantem inclino *arg. l. 2. §. recte Neratius ff. ſi ſervitus vindicetur.* ubi dicitur quod uſufructuario fundi alicujus, facultas competat utendi ſervitute eidem fundo debita, atqui jus venandi quaſi ſervitutem eſſe poſſe, quod caſtro debetur. Quare qui caſtri uſumf. habet, is etiam venationem eidem caſtro cohærentem exercere poterit, quamvis enim uſufructuarius non habeat verum & formalem uſumf., in ſervitute debita fundo fructuario, cum ſervitus ſervitutis eſſe nequeat *l. 1. ff. de uſu & uſuf. legato.* habet tamen jus percipiendi commodum iſtius ſervitutis, *arg. D. l. 2. §. recte ff. ſi ſervit. vind. & l. 1. ſi uſuf. petatur.* atque hanc aſſertionem quoque comprobatur. *Joaſchimus cluſen. D. diatrib. 15. quaſt. 12.*

I X.

Quæſt. Si princeps alieni caſtrum cum territorio & pertinentiis in feudum concedat (quo caſu Vaſallum jus venandi, quod eidem caſtro cohæret conſequi non dubitandum eſt) nunquid princeps ſive dominus directus, in eodem territorio feudali, etiam venari an vero eum Vaſallus a venationibus jure excludere poſſit? & Judico ſolum Vaſallum domino directo excluſo in Territorio iſto feudali, venationes inſtituere poſſe, idque ex hoc fundamento, quia feudum nihil eſt aliud,

B 2

niſi

nisi ususf. quidam rei immobilis, seu æqui pollentis, sub conditione fidei, & servitorum constitutus, C. 1. §. *fin. in quib. caus. send. amittat.* & clari & explorati juris est, tum quod concesso alicui ususf. prædii omne commodum ad ipsum ususf. solum pertineat l. 7. in princip. l. 9. de ususf. tum quod dominus proprietatis in refructuaria nihil facere nihilque instituire possit, quod in præjudicium sive detrimentum ususfructuarii tendat, & per quod fructus ad ususf. pertinentes diminuantur, leg. 15. §. *ult. & l. l. seqq. de ususf.* concluditur ergo dominum directum non posse in territorio feudali, Vasallo invito, venationibus operam dare, cum palam sit, ejusmodi Venationum exercitium, non consentiente Vasallo, a domino institutum in damnum & præjudicium Vasalli cedere *Cluter. D. diatrib. 17. quest. 13.*

X.

Quær. An Princeps, qui jus venerandi certo in territorio vel districtu alicui concedit; etiam jus aucupandi & piscandi dedisse censetur? negativam veriore esse statuo, quoniam triti juris est, separatorum separatam esse causam, & a separatis ac diversis, ad sepeparata & diversa nihil inferri, l. *fin. ff. de calumn. leg. 20. ff. de minor.* at venationem esse speciem distinctam & separatam ab aucupio & piscatione elucet *ex l. 9. §. aucupium ff. de ususf.*

X I.

Quær. An concedens potestatem insectandi, & capiendi majores feras, puta cervos & apros (vulgo das hohe / Roth undt Schwartz oder groß wildpret) intelligatur etiam concedisse facultatem capiendi feras minores, das klein wild pret/ puta lepores ac similes? & negativam sententiam tanquam verissimam in praxi servari reor. idque sane non immerito, nam modus uti fervitutis ita & venationis concessioni adjunctus, exactissime

Etissime strictissimeque observari debet; nec eum excedere licet. *l. 4. ff. de servit. leg. 13. ff. de servit. præd. rust.* cum igitur in hac concessionis specie modus sit appositus, uti videlicet majores liceat capere feras, non poterit, is, cui facta est concessio hunc modum transire, adeoque minoris generis feras capere *arg. l. 8. ff. mandati.* Si princeps aliquem in vestierit de castro cum territorio in quo sunt plures sylvæ atque fere & subjecerit unt Jagts gerechtigkeit? Quæritur cujus venationis usus ipsi per hoc concessus sit, & *B.* cum juxta hodiernam germaniæ consuetudinem, notoriam absolutissimamque rerum magistræ, principes non soleant facile concedere, Vasallis jus venandi cervos, apros, & similes feras nobiliores probabilius esse crediderim, huic Vasallo non etiam majoris, sed inferioris solummodo, notæ venationem nimirum Jagts gerechtigkeit / ahn hasen undt kleine weitwerck / Daggelangen huner verstoßen / de quo *Meichnerus tom. 1. lib. 2. decis. 1. camer. imperiet. sub. Nu. 2. fol. 44.* reputari permissam, nisi specialiter & expresse contrarium, fuerit actum, *arg. l. 1. ff. de off. ejus cui mand. est Jurisd.* hujus assertionis ratio evidens est, quia omnes dispositiones & contractus secundum consuetudinem illius loci, in quo celebrantur intelliguntur extenduntur, atque restringuntur, *leg. 13. §. 20. de Achil. edict. & latinis aner. Knichen. in tract. de investiturar. paction. C. 2. Num. 19.*

X I I.

Discutienda hic venit & illa celebris controversia utrum subditi a principe vel domino suo cogi Jure possint, ad operas in venationibus exhibendas, ubi comprimis sciendum est: Varias esse operas advenationem pertinentes, ut notavit, *Noe mexrer part. 2. Von den Jagten tit. was fur nide wie viel beschabert §. Zum fufften / Fol. 36. das bey den Forst / allerhandt beschwerten / der fron dienst halber / zu befinden / als du hager zu machen / for zu stehen / garn / seider / hunde / holtz / dar*

zu führen undt der gleichen / unde circa propositam quæst. conclu-
dendum; dominum superiorem, qui de regali dignitate, ab
imperatore investitus est, atque adeo regalia Jura usurpat,
veluti principem subditos suos ad ejusmodi operas adigere posse,
quod ita ampliandum existimo, ut subditi, vel rustici,
operas illas suo victu propriisque expensis Præstare debeant.
*leg. 18. ff. de operus libert. Lasius lib. 1. singul. resperfor. C. 3.
N. 81. infim.*

X I I I.

Quær. Si quis in constituta venandi facultate turbetur vel
ea uti prohibeatur, quodnam ipsi remedium competat. Resp.
Agere eum posse contra turbantem vel impediendum interdicto
uti possidetis vel confessoria actione experiendi potestatem
habet *Zasius N. Z. de Ad.* Reus itaque convictus refusis actori
damnis ex turbatione illatis, sufficienti præstita cautione
eundem securum reddere cogitur neque se neque successores
suos venandi servitute fruendum impedituros esse *Gail. abs. 66.
Arm, 13. lib. 2.* Quandoquidem vero nostris hisce temporibus
non raro accidit, ut status imperii hac quasi possessione
juris venandi turbati, pigno rationibus dum alterius status
venatores, canes, castes, retia, &c. Capietes auferunt sese
defendere velint, idcirco incidenter hic dicendum hodie pignora-
tiones omni jure esse prohibitas *Novell. 52. & 134. cap. 4.
C. unic. ext. de injur. in 6.* & pignorum in continenti; si
sit imperio immediate subjectus mandatum sine clausula in ca-
mera ad restituendam rem pignoratam, cum omni sua causa
salvo tamen jure petitorio & possessorio eorum ordinario judice
obtinere posse; postea citatur pignorum ut in termino Citationis
compareat causas pignorationis articulatim deducat, & in libello
proponat quod in tali loco jus pignorum semper habuerit atque
etiamnum habeat talesque pignorationes antea semper exer-
cuerit; ac proinde in quasi possessione defendi debeat: &
quod

quod aduersario nil juris eo loci competat , pro ut congeffit.
Gail. lib. singul. de pignores. obs. 21. Vin. 3.

X I V.

Quær. Utrum proscripius siue banitus ex constitutionibus Imperii jus venandi amittat; si fortè propter crimen fractæ seu violatæ pacis publicæ , à Camerâ Imperiali in bannum fuerit declaratus? Resp. Eum jus venationis , siue contractu feudali, siue quouis alio modo compatatum, omninò perdere, & consequenter post bannum siue proscriptionem interpositam, venationem exercere amplius non posse, eâ ratione demonstratur: quòd bannitus ex constitutione pacis publicæ tam corpus & vitam, quàm omnia hona & jura, quæ habuit, amittat: siue jure civile siue gentium illa quæsierit, *per textum expressum in Ordinatione Camera, part. 2. tit. 9. §.*

X V.

Tandem pro complimento propositæ materiæ addendum hanc facultatem vel quasi servitutem juris venandi constitutam amitti cum expressa renuntiatione domini, ab ea discedentis, dum cessione, & consoludatione ut cæteræ servitutes: quoniam res suæ domino amplius servire nequit *Halbrut. in disp. de jure venand.*

IMAGINEUR

quel est le nom de son collègue, par lequel
donc il faut se servir, etc.

V.

Quant à l'usage de ces deux termes, il faut
observer que l'un est plus commun que
l'autre, et qu'il est plus propre à
signifier une chose que l'autre, etc.

X.

Il faut remarquer que ces deux termes
sont synonymes, et qu'ils signifient
la même chose, etc.

